

verdere toekomst der studenten het universitaire werk niet mocht stilleggen, zeer zwaar wegen. Dat gold ook voor de Leidse. De crisis aan de Leidse universiteit werd zowel in januari als in juni '42 in het Interacademiaal Overleg besproken. Men vond het juist dat de Leidenaren op een gegeven moment hun ontslag zouden vragen en keurde later ook goed dat zij voet bij stuk gehouden hadden, maar bij beide gelegenheden was men het er over eens dat de Leidenaren in een aparte positie verkeerden. In januari werd 'de gestelde vraag of hoogleraren van andere instellingen van hoger onderwijs eventueel solidair moesten zijn met die Leidse collega's die ontslag zouden vragen, . . . algemeen, ook door de Leidse heren, ontkennend beantwoord'¹ en in juni werd opnieuw door de Leidenaren (die inmiddels ontslagen waren) toegegeven, 'dat het om een specifiek Leidse aangelegenheid ging.'²

Met dit particularisme speelde men Seyss-Inquart in de kaart. Een gesloten universitair afweerfront zou hem heel wat moeilijkheden bezorgd hebben, maar tot de vorming van dat front kwam het niet.³

★

In de studentenwereld was, van meet af aan, de afwijzing van het nationaal-socialisme en speciaal van de NSB vrijwel algemeen. Musserts Studentenfront bracht het tot niet veel meer dan enkele honderden leden van wie echter velen verdwenen doordat zij òf dienst namen aan het Oostelijk front òf aan Duitse universiteiten gingen studeren.⁴ Het probleem lag niet bij de

¹ 'De Utrechtse universiteit tijdens de bezetting 1940-1945' (z.j.), p. 15 (Doc II-811 A, a-33). ² A.v., p. 17. ³ Ook binnen de Nederlandse (vroeger: Koninklijke) Akademie van Wetenschappen bleven de tot verzet geneigden in de minderheid. Onder Duitse druk weigerde van Dam in de loop van '42 de verkiezing van de Leidse historicus Huizinga tot voorzitter van de afdeling letteren goed te keuren. Uiteindelijk namen toen van de in totaal ca. honderdtwintig werkende en rustende leden vijf ontslag, onder wie één van de afdeling letteren. Natuurlijk achtten ook de overigen het vernederend dat de Akademie niet langer vrij was, haar eigen voorzitters te kiezen, maar de meesten hunner vonden dat men terwille van het voortbestaan der onder de Akademie ressorterende instituten die vernedering maar slikken moest. ⁴ Daarbij bemiddelde de z.g. *Deutsche Akademische Austauschdienst*. In totaal zond deze dienst tot in april '43 honderdzestig Nederlandse studenten naar Duitsland, zestig met een beurs van de *Reichskonmissar*. In het kader van een nationaal-socialistische vooropleiding die in Duitsland toegang gaf tot het hoger onderwijs (het z.g. *Langemarck-Studium*), werden in '41, '42 en '43 telkens ongeveer honderd jeugdige Nederlanders met beurzen naar Duitsland gezonden; de meesten hunner zullen wel uit 'foute' gezinnen afkomstig geweest zijn.